

Innst. S. nr. 162

(2004-2005)

Innstilling til Stortinget fra sosialkomiteen

Dokument nr. 8:28 (2004-2005)

Innstilling fra sosialkomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Karin Andersen og May Hansen om dekning av utgifter til kommunale tjenester til kvinner på flukt fra tvangsekteskap og som oppholder seg på krisesenter i annen kommune enn oppholdskommunen

Til Stortinget

SAMMENDRAG

Det fremmes i dokumentet følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen gjennom forskrift eller lov, sikre at den tidligere oppholdskommunen, forut for inntak på krisesenter, skal være ansvarlig for å yte og bekoste utgiftene til kommunale tjenester i en periode på inntil ett år for kvinner på flukt som følge av tvangsekteskap."

Som bakgrunn for forslaget peker forslagsstillerne på at kvinner på flukt fra vold og tvangsekteskap av trygghetshensyn ofte plasseres på krisesenter i en annen kommune enn der de er registrert bosatt.

Forslagsstillerne er opptatt av hvem som skal dekke oppholdet på krisesenteret og ytelser knyttet til etablering i ny kommune. Ytelser etter sosialtjenesteloven er i utgangspunktet oppholdskommunens ansvar, og det framholdes at et krisesenter ikke kommer inn under noen unntaksbestemmelse. Hovedregelen er følgelig at det er kommunen som krisesenteret ligger i, som er ansvarlig for å dekke kostnadene ved opphold og etablering for kvinner på flukt fra tvangsekteskap. Det påpekes at kvinner på flukt fra tvangsekteskap ofte blir plassert på krisesenter hvor kompetansen på dette feltet er høy, og at dette innebærer at det er noen få krisesentre og deres respektive kommuner som må bære kostnadene ved disse sakene.

Det uttales at i noen saker tilbyr kvinnenes registrerte bostedskommuner å dekke oppholdet i en viss periode, men at det blir tilfeldig hvorvidt det er oppholdskommunen forut for inntaket i krisesenter eller kommunene hvor krisesentrene befinner seg, som dekker kostnadene ved opphold og etablering. Forslagsstillerne mener at uklarhet rundt dette påfører kvinnene ytterligere belastninger, og at det i tillegg skaper merarbeid for krisesentrene, frivillige organisasjoner som bistår kvinnene, og kvinnenes advokater.

Det understrekes at krisesentrene er avhengige av å ha et godt samarbeid med sosialtjenesten i sine respektive kommuner, og at sosialtjenestens ansvar er understreket i Regjeringens handlingsplanen mot tvangsekteskap. Det uttales at uklarheter rundt betaling av opphold og etablering i ny kommune ikke bidrar til å lette dette samarbeidet, og at enkelte krisesentre kan måtte si nei til kvinner på flukt fra tvangsekteskap.

KOMITEENS MERKNADER

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Bjarne Håkon Hanssen, Britt Hildeng, Asmund Kristoffersen og Gunn Olsen, fra Høyre, Beate Heieren Hundhammer, Bent Høie og Elisabeth Røbekk Nørve, fra Fremskrittspartiet, lederen John I. Alvheim og Harald T. Nesvik, fra Sosialistisk Venstreparti, Olav Gunnar Ballo og Sigbjørn Mølvik, fra Kristelig Folkeparti, Åse Gunhild Woie Duesund og Per Steinar Osmundnes, og fra Senterpartiet, Ola D. Gløtvold, ser det som viktig at kvinner på flukt kommer til et krisesenter som har mulighet til å gi god hjelp, og at de ikke blir kateballer i hjelpeapparatet.

Komiteen er kjent med at kvinner på flukt fra familievold, offer for menneskehandel, trafficking eller tvangsekteskap i visse tilfeller best blir hjulpet ved opphold i krisesenter utenfor bostedskommunen.

Komiteen mener det er viktig at kvinner som har slikt behov, får nødvendig og adekvat hjelp og bistand fra kriesenter, uavhengig av årsak.

Komiteen viser til brev av 2. februar 2005 fra helse- og omsorgsministeren der det vises til betalingsprinsippet i sosialtjenesteloven som innebærer at oppholdskommunen skal finansiere alle utgifter for opphold av midlertidig karakter. Dette prinsippet skal nettopp sikre at brukerne kan flytte og motta tjenester i ny kommune, og motvirke uenigheter mellom kommuner om finansiering og utforming av tjenestene. Det opplyses videre at oppholdskommunen også er ansvarlig for tjenester etter kommunehelsetjenesteloven og barnevernloven.

Komiteen ser at prinsippet virker godt når institusjonsbeboere ønsker å etablere seg i en annen kommune. Det sikrer også at sosialklienter eller kvinner som har vært i kriesenter, kan velge å etablere seg i ny kommune.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet ser imidlertid at dette prinsippet ikke fungerer like godt for kvinner på flukt i den avgrensede tiden de skal oppholde seg i kriesenter, der en ny oppholdskommune kan være avgjørende for å gi kvinnen nødvendig trygghet og sikkerhet.

Disse medlemmer viser til Dokument nr. 8:17 (2003-2004) med forslag fra Arbeiderpartiet og Innst. S. nr. 227 (2003-2004) der det av mindretallet ble bedt om et lovfestet tilbud om kriesentre og en helhetlig finansieringsplan der 80 prosent er statlig tilskudd og 20 prosent dekkes av kommunene. Å opprettholde 20 prosent kommunal finansiering skulle bl.a. motivere til samarbeid over kommunegrensene. Disse medlemmer konstaterer at finansieringsplanen er gjennomført. Disse medlemmer peker imidlertid på at kriesenter ikke ble etablert som en lovpålagt tjeneste i sosialtjenesteloven, og er redd for at dette kan føre til at færre kommuner føler seg forpliktet til å delta i spleiselag om finansiering av driftsbudsjettene for nærliggende kriesenter.

Disse medlemmer er imidlertid innforstått med at ikke alle kommuner selv kan etablere et kriesentertilbud, og at de fleste kommuner er avhengige av tilbud drevet i andre kommuner. Men disse medlemmer ser problemene ved at kriesenterkommunene belastes særskilt med tyngende sosialhjelps- og barnevernsutgifter. Disse medlemmer viser videre til at det er ønskelig at kvinner som kommer til kriesentre i småkommuner, får et like godt tilbud som de som oppsøker sentre i urbane strøk. Disse medlemmer er imidlertid bekymret for at kriesentre i småkommuner kan få samarbeidsvansker med sine lokale tjenester hvis den økonomiske belastningen på sosialtjenestene og barnevernstjenestene der blir for stor.

På denne bakgrunn støtter disse medlemmer intensjonen i dokumentet og fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen, gjennom forskrift eller på annen måte, sørge for at bostedskommunen, forut for inntak i kriesenter, skal være ansvarlig for å refundere utgiftene til kommunale tjenester under det midlertidige oppholdet i kriesenter."

Komiteens medlemmer fra Høyre og Kristelig Folkeparti støtter ikke forslaget, og viser til statsrådets brev av 2. februar 2005. Disse medlemmer vil også vise til Bernt-utvalget, som i sitt forslag til ny felles sosial- og helselovgivning går inn for å ikke videreføre refusjonsregelen i sosialtjenesteloven § 10-1 annet ledd. Forslaget er for tiden på høring, og eventuelle endringer i dagens ordninger bør derfor utsettes til høringsinstanser har uttalt seg om utvalgets forslag.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti, viser til at kriesentrene i dag blir finansiert med 80 prosent av staten og 20 prosent av kommunene. Noen har valgt å organisere seg gjennom interkommunalt samarbeid, mens andre er private stiftelser. Når det gjelder forslaget om at den tidligere oppholdskommunen skal måtte dekke utgifter knyttet til sosialtjenesteloven i inntil ett år ved opphold i kriesenter og etablering i en annen kommune, vil flertallet ikke anbefale denne endringen ut fra likebehandlingsprinsippet overfor andre grupper som frivillig flytter til en annen kommune grunnet bedre tjenestetilbud.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet har stor forståelse for den meget vanskelige situasjonen disse personene som befinner seg i kriesentra, er i, men problemstillingen knyttet opp imot hvem som skal dekke de påløpne kommunale utgifter, må være en sak som skal løses kommunene imellom. Disse medlemmer vil videre bemerke at med Fremskrittspartiets system ville dette ikke vært noe problem, da det likevel ville vært staten som skulle dekke disse utgiftene uavhengig av bostedsadresse. Selv om de som er på flukt fra tvangsekteskap er i en forferdelig vanskelig situasjon, så ville det ikke være riktig å sette disse foran de som er på flukt fra en voldelig ektemann, eller foran personer som i mange år har ventet på en sykehjemsplass. Disse medlemmer vil på denne bakgrunn foreslå at dokumentet vedlegges protokollen og ikke avvises slik at hele problemstillingen, for alle grupper, kan drøftes i tilknytning til behandlingen av St.prp. nr. 46 (2004-2005) Ny arbeids- og velferdsforvaltning.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti, foreslår at dokumentet vedlegges protokollen.

FORSLAG FRA MINDRETALL

Forslag fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet

Stortinget ber Regjeringen, gjennom forskrift eller på annen måte, sørge for at bostedskommunen, forut for inntak i kriesenter, skal være ansvarlig for å refundere utgiftene til kommunale tjenester under det midlertidige oppholdet i kriesenter.

KOMITEENS TILRÅDING

Komiteens tilråding fremmes av Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti.

Komiteen viser til dokumentet og merknadene og rår Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

Dokument nr. 8:28 (2004-2005) - forslag fra stortingsrepresentantene Karin Andersen og May Hansen om dekning av utgifter til kommunale tjenester til kvinner på flukt fra tvangsekteskap og som oppholder seg på kriesenter i annen kommune enn oppholdskommunen – vedlegges protokollen.

Oslo, i sosialkomiteen, den 14. april 2005

John I. Alvheim
leder

Britt Hildeng
ordfører

